BSB Advies bv
bureau voor advies en management

Rapportage werkatelier

Omgevingspartners Visie Buitengebied Bergen op Zoom

9 Juni 2022

Inleiding

De gemeente Bergen op Zoom heeft aan PouderoyenTonnaer de opdracht gegeven een visie op te stellen voor het buitengebied van gemeente Bergen op Zoom. Voor de uitvoering hiervan werkt PouderoyenTonnaer samen met BSB Advies en Het PON & Telos. De mening van de omgevingspartners van het buitengebied vormt een belangrijk ingrediënt voor de totstandkoming van de Visie Buitengebied. Deze rapportage biedt een uitwerking van de informatie die is opgehaald tijdens het werkatelier van 9 juni 2022 op het gemeentehuis te Bergen op Zoom.

De volgende instanties zijn aanwezig geweest tijdens op het werkatelier:

- Provincie Noord-Brabant
- Tennet
- Buisleidingen Kaan Consultancy
- Brandweer Midden- en West-Brabant
- ZLTO
- IVN-Stichting Halsters Laag
- Dorpsraad Halsteren
- Woonvorm Oer erf
- Heihoefke Wonen
- Zorgboeren Zuid
- Stichting Scouting en Buitenlust
- Heemkunde kring Halsteren

Vanwege verhindering van enkele instanties, zijn individuele gesprekken gevoerd met hen gevoerd:

- Koninklijke Horeca Nederland, regio West Brabant
- Recron & Hiswa
- Brabant Water
- Waterschap Brabantse Delta (gesprek is gepland)

Alle omgevingspartners zijn gevraagd om hun ‘sector’ te representeren en een brede blik in te nemen over het gehele buitengebied van Bergen op Zoom. Tijdens het werkatelier is de werkmethode van de ‘Triviant-brainstorm’ toegepast. Via deze methode krijgen alle deelnemers aan het werkatelier verschillende thema’s voorgelegd, waarbij men (in duo’s) wordt gevraagd wat men binnen dat thema belangrijk en minder belangrijk vindt. Vervolgens worden deze aspecten gezamenlijk gegroepeerd en geprioriteerd. Hierdoor ontstaat inzicht in de mate van belangrijkheid binnen een thema. In het werkatelier zijn de volgende thema’s besproken:

- Natuur & Milieu
- Recreatie & Toerisme
- Industrie & Bedrijvigheid
- Ruimte voor wonen & werken
- Landbouw
- Infrastructuur & Energie

De ruwe data is terug te vinden in bijlage 1 van deze rapportage.

Inhoud

Inleiding 2

Rapportage werkatelier omgevingspartners 4

Bijlage 1 Data extern werkatelier Visie Buitengebied Bergen op Zoom 8

Rapportage werkatelier omgevingspartners

Natuur en Milieu

Wat wij lezen

Omgevingspartners uit het buitengebied zien als belangrijkste onderdelen voor natuur en het milieu: de uitbreiding van natuur, het beleid, de handhaving, de leefbaarheid, het karakter en de klimaatadaptatie. De omgevingspartners waren verdeeld over de invulling van veiligheid, uitstoot en gebiedsontwikkeling. Er was ook deels verdeeldheid over de invulling van beleid en handhaving.

Wat wij denken

De omgevingspartners van het buitengebied van Bergen op Zoom hechten waarde aan de huidige natuurlijke omgeving. Zij geven aan dat de bestaande natuur in stand gehouden, danwel uitgebreid dient te worden. Als inspiratiebron voor uitbreiding van de natuur kan er gekeken worden naar de rijke “cultuurhistorie” van het gebied. Omgevingspartners willen beter geformuleerde waarden van de Bergse natuur en een intensievere handhaving. Zij geven aan dat de focus moet komen te liggen op het tegengaan van afvaldumpingen, loslopende honden en het in kaart brengen van de luchtvervuiling. Verder geven de omgevingspartners aan dat de leefbaarheid en het karakter van het gebied verbeterd kan worden als wordt ingezet op een betere samenwerking tussen ecologie, cultuurhistorie en het water. Als voorbeeld wordt gewezen op het gebruik van de turfvaarten voor hydrologische gebiedsdoeleinden en het terugbrengen van de wallenstructuur voor de verbetering van de biodiversiteit. Ook vragen de omgevingspartners beter rekening te houden met klimatologische ontwikkelingen zoals piekbuien, droogte en hittestress.
Omgevingspartners waren verdeeld over het voorstel om strenger afvalbeleid te maken, danwel deze te versoepelen, zodat het wegbrengen van afval gemakkelijker wordt. Ook het afvoeren van brandbaar materiaal (rottende vegetatie) veroorzaakte verdeeldheid, omdat dit ten koste zou gaan van de biodiversiteit. Reductie van de uitstoot van stikstof door middel van innovaties, gaf verdeeldheid omdat er twijfels bestaan over de effectiviteit ervan. Ook het ontwikkelen van natuurlijke recreatie (kamperen) bracht verdeeldheid omdat dit ook veel negatieve consequenties heeft.

Recreatie en Toerisme

Wat wij lezen

Omgevingspartners uit het buitengebied zien als belangrijkste onderdelen voor recreatie en toerisme: het beleid, de leefbaarheid, het karakter en de kleinschalige ontwikkelingen. De omgevingspartners waren verdeeld over de invulling van beleid en kansen en zagen het thema water minder belangrijk (niet als prioriteit).

Wat wij denken

Omgevingspartners staan positief tegenover kleinschalige ontwikkeling van recreatie en toerisme. Zij zien dit graag verwerkt in een gebruiksvisie van het gebied. Het is belangrijk dat hierbij wordt ingezet op ‘kwaliteitstoerisme’ waarbij duurzaamheid/ecologie, cultuurhistorie en de identiteit van het gebied als dragers dienen en behouden danwel versterkt zouden moeten worden. Mogelijkheden en kansen zouden te vinden zijn binnen het grensoverschrijdend ‘erfgoedtoerisme’, het koppelen van stedelijke kern (waterrand), dorpskernen en voorzieningen. Om de leefbaarheid en het karakter van het gebied te bewaren en te vergroten, geven omgevingspartners aan dat er samengewerkt moet worden met natuurontwikkelingen zodat er geen natuur ten koste gaat van recreatie.

Omgevingspartners staan negatief tegenover grootschalige ontwikkelingen, maar zijn verdeeld over de inzet om alleen te promoten en te versterken wat er al aanwezig is. Omgevingspartners zien op dit moment ‘het verbeteren van de waterkwaliteit als voor meerwaarde binnen de recreatiesector’ als minder van belang. Hier zou echter een slag in behaald kunnen worden als relaties worden gelegd met het waterlichaam ten zuidwesten van de stad en deze onderdeel te laten zijn van de Visie Buitengebied.

Industrie en Bedrijvigheid

Wat wij lezen

Omgevingspartners uit het buitengebied zien als belangrijkste onderdelen voor industrie en bedrijvigheid: de energie opwekking, kleinschalige ontwikkelingen en hoogwaardige kwaliteit. De omgevingspartners waren verdeeld over het prioriteren van 'natuur voor industrie' en het herbestemmen agrariërs. Zij zagen het thema educatie als niet dringend.

Wat wij denken

Omgevingspartners staan positief tegen over de mening om duurzame, energieopwekkende industrie te creëren. Dit kan door middel van het ontwikkelen van zonnevelden op de daken van industrie. Ook staan de omgevingspartners open voor kleinschalige ontwikkelingen van de industrie. Ze willen echter niet dat dit uitbreidt in het buitengebied. Verder moet de industriesector inzetten op hoogwaardige kwaliteit. Hiermee wordt gedoeld op het inrichten van korte ketens, waardoor vervuiling en verbruik verminderd. Ook moet meer ingezet worden op regionale samenwerking en afstemming en moet er van te voren goed gekeken worden of nieuwe bedrijvigheid ook daadwerkelijk wat toevoegt aan de bestaande bedrijvigheid. Omgevingspartners gaven ook aan dat de verkeersontsluitingen veiliger gemaakt kunnen worden.

Omgevingspartners zijn verdeeld over de stelling dat de natuur altijd voor de industrie moet gaan en over de stelling dat agrariërs de mogelijkheid moeten krijgen om te herbestemmen naar een andere bedrijvigheid zoals (zware) industrie. Omgevingspartners vonden het afstemmen van het onderwijs om zo in te zetten op hoogwaardige industrie niet dringend.

Ruimte voor wonen en werken

Wat wij lezen

Omgevingspartners uit het buitengebied zien als onderdelen voor ruimte voor wonen en werken: de ontwikkeling, de bereikbaarheid, het klimaat, de veiligheid, het karakter, werken aan huis en de functie wonen. De omgevingspartners waren verdeeld over het thema beleid en waren deels verdeeld over het thema klimaat en de functie wonen.

Wat wij denken

Omgevingspartners willen dat er kritischer gekeken wordt naar nieuwbouw in het buitengebied. Hierbij ligt de voorkeur bij het organisch toelaten van kwalitatieve, kleinschalige herbestemming van de huidige bebouwing. Zij geven aan geen nieuwe woonwijken of verdere uitbreiding van lintbebouwing toe te staan in het buitengebied. Het historische karakter moet behouden worden omdat deze binding geeft aan de lokale gemeenschap. Ook vinden omgevingspartners het belangrijk dat het buitengebied beter aangesloten wordt op het openbaarvervoer richting de stad. Specifieke vormen van vervoer worden hierbij niet aangegeven. Verder moet er rekening gehouden worden met het aanwezige bluswater, wanneer men nieuwe woningen gaat situeren. Dit, zodat de impact op het bluswater in de natuur het kleinst is. Tevens dient er ook geïnvesteerd te worden in het verbeteren van de verkeersveiligheid en het versnellen van het vervangingstraject voor het waternet. Omgevingspartners willen geen grote bedrijven aan huis toestaan en willen wonen en werken zoveel mogelijk gescheiden houden. Verder moet er meer ingezet worden op het creëren van functionele woningen die passen bij de doelgroep. Hierbij kan gedacht worden aan aanpasbare woningen voor de gebruiker, woongemeenschappen en ontwikkeling van 'Tiny huizen'.

Omgevingspartners zijn verdeeld over de stelling om beleidsmatig te sturen om ecologisch bouwen. Ook is er verdeeldheid over de stelling of er beter gehandhaafd moet worden op niet toegestane woonvormen. Verder zijn zij verdeeld over het omzetten van recreatie woningen naar permanente bewoning, het toestaan van collectieve woonvormen en het toestaan van ontwikkeling van nieuwbouw als het zelfvoorzienende woningen betreft.

Landbouw

Wat wij lezen

Omgevingspartners uit het buitengebied zien als belangrijkste onderdelen voor landbouw; het beleid, innovatie en perspectief, het karakter, eco/edu landbouw en de luchtkwaliteit. De omgevingspartners waren verdeeld over het thema's opslag mest, kleinschaligheid en veiligheid en waren deels ook verdeeld over het thema eco/edu landbouw.

Wat wij denken

Omgevingspartners willen een beter 'vrijgekomen agrarisch bedrijfsgebouwen'-beleid. Verder willen zij dat er beleidsmatig gestuurd wordt op een betere zonering/clustering van de landbouw. De landbouw ector moet een perspectief voor het lange termijn geboden worden en dit kan verwezenlijkt worden door verder in te zetten op automatisering/robotisering. Ook willen de omgevingspartners dat er aandacht komt voor het behouden van het landschappelijke karakter. Als toevoeging kan er gekeken worden naar ecologische landbouw in combinatie met educatie. Dit kan invulling krijgen door het ontwikkelen van stadstuinen, voedselbossen, pluktuinen en streekproducten. Hierbij is het idee om minder monocultuur toe te staan en meer biodiversiteit binnen de landbouw te verwezenlijken. De landbouw heeft ook een groot aandeel in de luchtkwaliteit. De omgevingspartners vinden dat het buitengebied stankvrij dient te zijn en dat CO2 opgevangen c.q. vasthouden dient te worden

De omgevingspartners zijn verdeeld over het thema mestopslag. Het verwerken van mest in het buitengebied wordt door sommige partners acceptabel geacht maar door anders als een vorm van 'greenwashing' gezien. Ook zijn de omgevingspartners verdeeld over het thema kleinschalige landbouw. Hierbij wil een deel van de omgevingspartners een halt toeroepen aan de intensieve landbouw en uitbreiding van de intensieve veeteelt. Verder is er verdeeldheid over de stellingen dat partners graag landschappelijke elementen zoals wallen en oeverstroken terug zien komen en de Auvergnepolder te behouden voor de akkerbouw. Een tegenstelling die tot verdeeldheid zorgt bij het landschappelijk karakter uit zich in de brandveiligheid. Wallen en oeverstroken bevatten vaak brandbaar materiaal en zijn slecht te bereiken. Hierdoor is het onverstandig deze meer aan te brengen in het gebied. Ook hierover is de groep verdeeld.

Industrie en Bedrijvigheid

Wat wij lezen

Omgevingspartners uit het buitengebied zien als belangrijkste onderdelen voor infrastructuur en energie; het onderhoud, de veiligheid en het thema energie en klimaat. De omgevingspartners waren verdeeld over het thema's bereikbaarheid, ontwikkeling en het beleid en waren deels ook verdeeld over de thema's veiligheid en energie en klimaat.

Wat wij denken

Omgevingspartners vinden dat het onderhoud aan het wegennet zou kunnen verbeteren als werkzaamheden meer systematisch uitgevoerd en beter op elkaar afgestemd zouden worden. Ook kan er gekeken worden welke bermen wel en niet gesnoeid hoeven te worden. Dit zou de biodiversiteit verbeteren en niet ten koste hoeven te gaan van de verkeersveiligheid. Verder vinden de omgevingspartners dat er een betere visie op de verkeersaders moet komen. Fietspaden en kruispunten dienen hierin geactualiseerd te worden. Ook hebben omgevingspartners behoeft aan meer 30km zones en willen zij de landelijke wegen behouden. Met het oog op de toekomst dient ook duidelijk in kaart te worden gebracht wat het actuele ruimtebeslag is met betrekking tot het kabel- en leidingennet. Omgevingspartners vinden dat er kritisch gekeken moet worden waar energieopwekking en opslag mogelijk is. Om versnippering te voorkomen willen omgevingspartners dat er gebieden aangewezen worden waarin opwekking en opslag mogelijk is en dat dit duidelijk gecommuniceerd wordt. Ook willen de omgevingspartners dat er meer duurzame energiebronnen ontgonnen gaan worden. Hierbij kan er gedacht worden aan geothermie, kernenergie, kinetische energie opwekking en het plaatsen van zonnepanelen op de daken van de stallen bij boeren.

De omgevingspartners zijn verdeeld over de stelling het openbaarvervoer aantrekkelijker te maken. Dit zou namelijk ten koste kunnen gaan van de omliggende natuur. Ook is er verdeeldheid over de verschillende bronnen van energie. Hierbij wordt er met name gekeken naar de voor en nadelen van kernenergie, waterstofenergie, hoge windmolens en zonneweiden op plekken waar nu natuur aanwezig is. Verder is er ook veel verdeeldheid over de aanleg van nieuwe infrastructuur in de bodem. Hierbij is de stelling dat bij aanleg van laadpalen, infrastructuur voor bluswater en andere verleggingen de procedures universeel gemaakt moeten worden tot op provinciaal niveau. Ook is er veel verdeeldheid over het verder ontwikkelen van de infrastructuur. Momenteel ligt er al veel in de grond en er zal eerst geïnventariseerd moeten worden of ontwikkelingen wel passen.

Bijlage 1 Data extern werkatelier Visie Buitengebied Bergen op Zoom

Tafel 1

Natuur & milieu

Belangrijk Aandacht vereist

- Bestaande natuur in stand houden en verbeteren alvorens uitbreiden
- Gebruik “Cultuurhistorie” als inspiratie bron voor de inrichting van het landschap/natuur.
- Turfvaarten in omgekeerde richting te gebruiken of netgebied te vernatten.
- Meer samenwerking tussen ecologie en cultuurhistorie & water.
- Natuur waarden goed formuleren en handhaven.
- Meer denken vanuit discipline

Groep verdeeld

- Actief beleid op afval opvang | meer toezicht en …. | Afvalbeleid versoepelen in relatie tot dumpingen | milieu vervuiling hard aanpakken.
- Beschikbaarheid hulpdiensten in natuurgebieden en brandbaar materiaal niet ophopen.
- Innovatie stikstof reductie, samenwerken andere discipline waaronder landbouw.
- Meer perma-cultuur projecten -> pro natuur ontwikkelingen vb. Woesnuit.
- Verbetering van Natuur -> kampperen -> Menselijke leefomgeving.

Niet belangrijk

- N.v.t.

Recreatie & toerisme

Belangrijk Aandacht vereist

- Erfgoedtoerisme, Grensoverschrijdend
- Behoud scouting in het gebied.
- Recreatie als neventak landbouw Stimuleren.
- Permanente massatoerisme voorkomen (pretparken)
- Respecteren cultuurhistorie
- Buitengebieden BoZ inzetten op rust en ruimte. BoZ heeft prachtige natuur.
- Ecotoerisme in deze regio! BoZ als bakermat.
- Negatieve gevolgen Recreatie
    - Afval?
    - Verkeer?

Groep verdeeld

- Aandacht voor recreatie locaties waar permanente bewoning normaal is.

Niet belangrijk

- Meer cultuur activiteiten) in het buitengebied.

Industrie & bedrijvigheid

Belangrijk Aandacht vereist

- Verkeersontsluiting burgervriendelijk
- Waterstoffabriek
- Geen dozen, distributiecentra.
- Verder kijken dan de gemeente grenzen + korte ketens
- Zonne energie op bedrijven
- Op industriegebieden nieuwe bedrijven zonnepanelen laten plaatsen verplichten industrie <-> Duurzaamheid.

Groep verdeeld

- Geen industrie in de Auvergnepolder
- In principe mag nieuw bedrijventerrein wel, maar geen zware industrie.

- Agrariërs mogen omschakelen naar niet agrarische bedrijvigheid, zware industrie
- Industrie elders, inzetten op Rust en Ruimte -> nieuwe inwoners aantrekken.

Niet belangrijk
- Als je hoogwaardige industrie wilt -> onderwijs.
- Werk combineren met scholing (opleidingen).

Ruimte voor wonen & werken

Belangrijk Aandacht vereist
- Kritisch zijn op nieuwbouw in het buitengebied, behoud natuur.
- Werken bij goede infrastructuur (OV)
- Groene daken
- In Halsteren is het prachtig wonen. Werk is geen prioriteit. Goede infrastructuur trein bus.
- Kritisch kijken waar je in het buitengebied nieuwe huizen bouwt.
- Wonen stimuleren op plekken waar bluswater is. Zodat impact op bluswater natuur klein is.
- Verkeersveiligheid
- Behoud van historische panden/boerderijen (herbestemmen)
- Geen woonwijken in het buitengebied

Groep verdeeld
- Er moet ruimte komen voor zelfvoorzienende woningen, (energie neutraal en ecologisch)!
- Nieuw dorp kern op ecologisch gebied (initiatieven gebundeld)
- Collectieve woonvormen mogelijk maken.
- Wel ICM handhaving -> maak keuze + handhaaf.
- Her afweging. Recreatie woningen omzetten naar permanent (sollicitatie)

Niet belangrijk
- N.v.t.

Landbouw

Belangrijk Aandacht vereist
- Stadstuinen, voedselbossen, pluktuinen, coöperatie voor de happy few, educatieve functie -> Moestuinen (stad coöperatie) *regionaal dienend, streekproducten.
- Stankvrij
- Duurzaamheid, CO2 opvangend c.q. vasthoudend.
- Minder monocultuur meer (Bio) diversiteit passend bij regionale cultuur grond.
- Circulaire zelfvoorzienend, voor eigen regio.
- Verdienmodel agrarische sectoren, perspectief voor de aanwezige ondernemers.

Groep verdeeld
- Auvergnepolder akkerbouw behoud.
- Aandacht voor grote brandencompartimenten. Beperkte aanwezigheid bluswater en lange opkomsttijden.

Niet belangrijk
- Iets nieuws verbouwen met een A. Artisjokken, Avocado's, Aalbessen.

Infrastructuur & energie

Belangrijk Aandacht vereist
- Bundeling van infrastructuur
- Betere visie op verkeersaders. Als je woningen, industrie etc. gaat verwezenlijken ook voor de diensten.

- Zonne energie op dak
- Fietspaden actualiseren, Veilig, divers
- Aandacht voor verkeersveiligheid, kruispunten en landbouwvoertuigen.
- Energie opslag
- SDG's meenemen in het beleid, Klimaat doelen.
- Alternatieve duurzame energie bronnen, geothermie, kernenergie, kinetische energie.
- Meer duurzame energie opwekken + besparingsmaatregelen toepassen.
- Stimulering lokale energie opslag (gebiedsoplossing)

<u>Groep verdeeld</u>

- Kans voor diversiteit.
- Landschapsplan, buisleidingenstand aantrekkelijk te maken.
- Geen zonneweiden i.p.v. natuur.
- Geen kernenergie, Geen personeel BoZ is te dichtbevolkt.
- Infrastructuur uit bluswater (saneren/diameter Brandkranen)

<u>Niet belangrijk</u>

- N.v.t.

Tafel 2

Natuur & milieu

Belangrijk Aandacht vereist

- Al recreatief moment. Bomen planten voegt meer groene waarde toe via recreatie.
- Landbouw structureel wallen terug. Voor biodiversiteit.
- Agrarische natuurbeheer biedt mogelijkheden voor uitbreiding. (Mits fatsoenlijk beloond)
- Ontwikkelingen combineren met versterking natuur.
- Wanneer je bouwt natuur inclusief en ecologisch
- Zet natuur & milieu op nr. 1 de aarde is onze adem.
- Behoud en voeg toe aan groen. Het is de toekomstige grond van onze wereld.
- Rekening houden met klimatologische ontwikkelingen (piekbuien, droogte, hittestress).
- Verdrogingsbestrijding.
- Cultuurhistorisch landschap behouden + omgeving.
- Overlast afval (o.a. drugs) in buitengebied -> toezicht en handhaving hiervoor organiseren.
- Handhaving omhoog! Honden lopen los waar het niet mag, drugs dumpingen, Meer geld voor handhaving!
- Strenger toezicht op milieuregels. Vanwege Luchtkwaliteit havengebied Antwerpen.

Groep verdeeld

- Geen intensieve veeteelt (stikstof, ammoniak).

Niet belangrijk

- N.v.t.

Recreatie & toerisme

Belangrijk Aandacht vereist

- Bied kansen voor sommige agrarische ondernemers. (verbreding)
- Stimuleert samenwerking tussen ondernemers en versterk zo de omgeving.
- Gebruiksvisie van het gebied.
- Recreatie ontwikkelingen samen met natuurontwikkelingen, versterking cultuurhistorie.
- Cultuurhistorie behouden en op de kaart zetten.
- Geen Efteling
- Recreatie is goed, maar moet passen bij het gebied.
- Geen uitbreiding ten kosten van recreatie.
- Geen recreatie ontwikkelen die te veel impact heeft op de natuurlijke omgeving (meer verkeer is niet wenselijk).
- Geen fastfood ketens, geen grote zaken als bowling, sportcentra met dieren
- Rustige recreatie, fietsen & wandelen.

Groep verdeeld

- Promoten recreatie, versterken wat je hebt. (laten zien wat er al is).

Niet belangrijk

- Waterkwaliteit verbeteren Binnenschelde, meerwaarde voor recreatie, voorkomen vorming van blauwalg.

Industrie & bedrijvigheid

Belangrijk Aandacht vereist

- Keuzes maken, denk aan regionale samenwerking.
- Brabants werk scheiden van bedrijven.
- Segmentatie, rust en stilte. En waar wel iets mogelijk is.
- Beperking industrie.
- Toegevoegde waarde kwaliteit i.p.v. industrie bij bedrijfsleven.

- Geen voorstander van industrie en bedrijvigheid in het buitengebied.
- Beperking van industrie in buitengebied.
- Kleinschalige bedrijvigheid, geen grote centra op het erf.

Groep verdeeld
- N.v.t.

Niet belangrijk
- N.v.t.

Ruimte voor wonen & werken

Belangrijk Aandacht vereist
- Geen woningen erbij in het buitengebied, benutten wat er is. Geen uitbreiding.
- Uitbreidingen woningen buitengebied zoveel mogelijk beperken.
- Geen lintbebouwing in het buitengebied.
- Binding met lokale gemeenschap. (bewoners, aannemers, ontwikkelaars)
- Geen grote bedrijven, Houd het kleinschalig.
- Wonen en werken gescheiden houden.
- Functionele woningen die passen bij doelgroep.
- Samen zorgen, samen leven, Woongemeenschap is effectief blij maken. (deelauto, niet iedere eigen auto. Samen Koken
- Natuur inclusieve bouw.
- Aanpasbare woningen, multifunctionaliteit.
- Klimaat adaptieve ruimte voor.
- Nieuwe provinciale verordening biedt kansen voor maatwerk. (Tiny huizen o.i.d.) met meerwaarde voor landschap/natuur.
- Behoud beeldbepalende panden in het buitengebied.

Groep verdeeld
- Alle recreatiewoningen wijzigen naar permanente bewoning.

Niet belangrijk
- N.v.t.

Landbouw

Belangrijk Aandacht vereist
- V.A.B. beleid
- Perspectief lange termijn
- Automatisering, robotisering.
- Toepassen technieken in de landbouw. (vermindering uitstoot veeteelt werken bewezen niet). Niet op inzetten kost vooral belastinggeld.
- Zonering van de landbouw.
- Landbouw in een geheel clusteren.
- Aandacht voor landschappelijke kwaliteit.

Groep verdeeld
- Mestverwerking
- Geen mets verwerking omdat is niet groen, maar greenwashing.
- Bevorderen kringlooplandbouw.
- Voedselbossen
- Kleinschalig landbouw met groene landschapselementen als wallen oever stroken.
- Geen intensieve landbouw.
- Geen uitbreiding intensieve veeteelt.

Niet belangrijk

- N.v.t.

Infrastructuur & energie

Belangrijk Aandacht vereist

- Boeren onderdeel van de oplossing voor energie!
- Let op hoe je de energie wen invult en waar
- Landelijke wegen behouden. Charmant en prachtig
- Weg onderhoud met behoud van groen en groen bermen.
- Verbetering wegenonderhoud.
- Landelijke wegen behouden. (niet verbreden)
- Drempels in buitengebied beperken
- Zonne energie niet op land, wel op daken + langs snelwegen.
- Zonne panelen op stallen
- Beter fietspaden buitengebied.
- Gebieden aanwijzen voor RES ontwikkelingen, voorkomen van versplintering.
- Mogelijkheden voor ontwikkelingen op het gebied van energietransitie. Duidelijke gebiedsontwikkelingen.
- 30 Km zones aanbrengen. (bewijzering is nu onduidelijk) Zandven.

Groep verdeeld

- Goede busverbindingen tussen buitengebed en stad.
- Geen zon op land (te weinig ruimte). Windmolens moeten wel kunnen.
- Geen hoge windmolens.
- Waterstofontwikkeling (groen)
- Ruimte opwekken duurzame energie (wind + zon) (essentieel voor energietransitie.
- Laadpalen (ook in het buitengebied)

Niet belangrijk

- N.v.t.